

Proces oceny zgodności wg nowej normy **ISO 14001:2015**

Jacek Korzeniewski

www.wymagania-prawne.pl

Spis treści

I. Rewizja normy ISO 14001	3
II. Proces oceny zgodności.....	4
III. Podejście auditorów zewnętrznych	7
Załącznik: Narzędzia portalu wymagania-prawne.pl.....	9
Etap 1. Planowanie oceny zgodności	10
Etap 2. Wykonywanie oceny zgodności	12
Etap 3. Podejmowanie działań dostosowawczych	15
Etap 4. Sprawdzanie statusu zgodności	17
Podsumowanie	19

I. Rewizja normy ISO 14001

Rewizja normy ISO 14001 staje się faktem. Komitet techniczny ISO przyjął w marcu 2013 roku kalendarz konsultacji projektu nowej normy ISO 14001, która ma być opublikowana w 2015 roku. W niedługim czasie wszystkie organizacje będą musiały dostosować się do tych zmian.

Warto już dziś zadać sobie pytanie, jakie będą najważniejsze zmiany w tym popularnym standardzie zarządzania środowiskowego, a w szczególności co te zmiany będą konkretnie oznaczać dla organizacji posiadających certyfikowany system ISO 14001 oraz na co głównie będą zwracać uwagę audytorzy zewnętrzni?

Po pierwsze zmieni się struktura normy ISO 14001, która ma być ujednoczona ze strukturą zmienianej jednocześnie normy ISO 9001. Po drugie pojawią się nowe wymagania, będące odpowiedzią na wyzwania środowiskowe współczesnego świata oraz upowszechniające dobre praktyki zarządzania środowiskowego. Po trzecie wiele obecnie obowiązujących wymagań zostanie wydzielonych w osobne punkty lub znacznie uszczegółowionych w stosunku do poprzedniej wersji normy ISO 14001:2004.

Zgodnie z raportem przygotowanym przez CRA Europe¹ w projekcie normy ISO 14001 z marca 2013 roku wyróżnić można **7 kluczowych zmian**:

1. Większe oczekiwania wobec naczelnego kierownictwa w zakresie przywództwa oraz zaangażowania.
2. Szersze ujmowanie środowiskowego kontekstu organizacji w jej strategii biznesowej.
3. Podejmowanie własnych zobowiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz odpowiedzialności społecznej.
4. Rozpatrzenie środowiskowego oddziaływania organizacji na cały łańcuch wartości łącznie z zaopatrzeniem.
5. Wykorzystywanie projektowania środowiskowego jako narzędzia rozwoju.
6. Zachowanie gotowości do wykazania w każdym czasie statusu swojej zgodności środowiskowej z wymaganiami prawnymi.
7. Używanie wskaźników efektywności środowiskowej w ciągłym doskonaleniu.

¹ Revision of ISO 14001 – Key Changes Proposed in the March 2013 Draft, CRA Europe, April 2013 r.

II. Proces oceny zgodności

Punkt 6 na powyższej liście kluczowych zmian odnosi się do wymogu oceny zgodności z wymaganiami prawnymi i innymi. Dotychczasowe badania wykazały, iż w obecnie obowiązującej wersji normy ISO 14001:2004 wymóg oceny zgodności jest sformułowany zbyt ogólnie, przez co nie wszystkie organizacje oraz nie wszyscy auditorzy zewnętrzni właściwie do niego podchodzili.

Mówiąc najkrócej, dzisiejszy punkt 4.5.2 normy zawiera jedynie sam nakaz wykonywania oraz dokumentowania okresowej oceny zgodności, brak jest natomiast jakichkolwiek wskazówek, jak ten nakaz realizować. Wiele organizacji podchodziło więc do tego wymogu czysto formalnie, przedstawiając auditorom zewnętrznym dokument stwierdzający, że są zgodne z przepisami ochrony środowiska, przy czym często dokument ten stanowił część raportu z rocznego przeglądu zarządzania. Z kolei wielu auditorów zewnętrznych akceptowało to podejście lub co najwyżej zalecało podjęcie niezobowiązujących działań w zakresie doskonalenia narzędzi do oceny zgodności.

Przyszły punkt 9.1.2 projektu normy ISO 14001:2015 wypełnia te braki, nakazując aby organizacja:

- planowała wykonywanie oceny zgodności z określoną częstotliwością,
- podejmowała niezbędne działania w stosunku do zidentyfikowanych niezgodności oraz potencjalnych niezgodności,
- utrzymywała wiedzę oraz rozumienie swojego statusu zgodności.

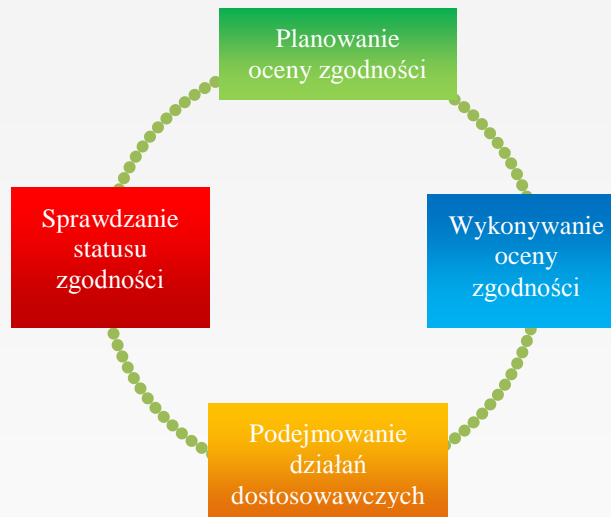
Rewizja normy ISO 14001 traktuje ocenę zgodności jako jeden z ważniejszych procesów zarządzania środowiskowego, dzięki któremu organizacja uzyskuje z odpowiednią częstotliwością wiedzę na temat tego, czy jest zgodna z wymaganiami prawnymi i innymi zobowiązaniami. W praktyce trudno jest utrzymać zgodność ze zmieniającymi się przepisami środowiskowymi przez cały czas. Należy jednak dążyć do tego, aby jak najbardziej ograniczyć ryzyko braku zgodności. Organizacje potrzebują narzędzi do tego, żeby wiedzieć, kiedy są niezgodne lub kiedy mogą być potencjalnie niezgodne, aby móc szybko zaplanować przywrócenie zgodności lub nie dopuścić do jej powstania.

Z przytoczonych zapisów nowego punktu 9.1.2 projektu normy ISO 14001:2015 jasno wynika, iż **proces oceny zgodności** nie zaczyna się, ani nie kończy na prostym sprawdzeniu zgodności raz do roku. Zgodnie z wymogami nowej normy proces ten powinien być realizowany w sposób ciągły, dzieląc się na następujące etapy:

1. etap planowania oceny zgodności,
2. etap wykonywania oceny zgodności,
3. etap podejmowania działań dostosowawczych,
4. etap sprawdzania statusu zgodności.

Rys. 1

Proces oceny zgodności wg nowej normy ISO 14001:2015

Planowanie oceny zgodności

Planowanie oceny zgodności

W istocie proces oceny zgodności stanowi koło Deminga, które powinno toczyć się zgodnie z ruchem zaplanowanym przez osoby sterujące tym procesem. Ważne jest przy tym, aby narzędzia, którymi dysponuje organizacja, dostarczały stały dostęp aktualnych wymagań prawnych dotyczących organizacji, a także żeby zapewniały ich właściwe rozumienie przez osoby dokonujące oceny zgodności.

Dodatkowych wskazówek dostarcza Aneks do nowej normy ISO 14001:2015, zgodnie z którym ocena zgodności powinna uwzględniać:

- terenowe inspekcje i obserwacje,
- przegląd zapisów,
- porównywanie rezultatów monitorowania z regulacjami prawnymi.

Wynika z tego, iż ocena zgodności nie może być jedynie biurokratycznym sprawdzeniem zza biurka, ale musi odbywać się w terenie, tam gdzie wykonuje się operacje mające wpływ na zgodność środowiskową. Zaleca się przy tym stosowanie różnych metod oceny, z jednej strony inspekcji wykonywanych przez osoby niezależne, a z drugiej strony obserwacji osób bezpośrednio nadzorujących operacje. Dobór odpowiednich metod oceny w stosunku do poszczególnych obszarów działalności organizacji zależy od osoby odpowiedzialnej za planowanie oceny zgodności. Szczególnie przydatne może okazać się wykorzystanie auditów wewnętrznych oraz innych metod, zwiększających zaangażowanie pracowników.

Wykonywanie oceny zgodności

Ocena zgodności powinna opierać się na obiektywnych dowodach, obejmując przegląd zapisów środowiskowych, w tym danych z monitorowania środowiskowego. Dodać należy, iż monitorowanie środowiskowe powinno uwzględniać wskaźniki i parametry, wynikające z regulacji prawnych. Na podstawie wykonanych inspekcji lub obserwacji, popartych obiektywnymi dowodami, formułowana jest ocena zgodności w stosunku do poszczególnych wymagań, w tym identyfikowane są niezgodności lub potencjalne niezgodności.

Podejmowanie działań dostosowawczych

W stosunku do zidentyfikowanych niezgodności lub potencjalnych niezgodności powinny być podejmowane działania dostosowawcze. Działania te mogą mieć charakter:

- działań naprawczych – przywracających zgodność,
- działań korygujących – usuwających przyczynę niezgodności,
- działań zapobiegawczych – usuwających przyczynę potencjalnej niezgodności.

Identyfikacja potencjalnych niezgodności oraz podejmowanie w stosunku do nich działań zapobiegawczych ma charakter prewencyjny, mający na celu niedopuszczenie do powstania niezgodności. Nowa norma ISO 14001:2015 wprowadza tym samym do kanonu zarządzania środowiskowego wymóg **zarządzania ryzykiem braku zgodności** ze środowiskowymi wymaganiami prawnymi.

Sprawdzanie statusu zgodności

Organizacja powinna być gotowa do wykazania w każdym czasie swojego **statusu zgodności środowiskowej**. Oznacza to, iż w razie zapytania strony trzeciej, dotyczącego jakiegokolwiek wymagania prawnego, organizacja jest w stanie natychmiast dostarczyć wiarygodnej odpowiedzi na temat swojej zgodności z tym wymaganiem. Wymaga to stałego sprawdzania statusu zgodności, opartego na stosowaniu odpowiednich narzędzi do utrwalania wiedzy o prowadzonym procesie oceny zgodności.

Kompleksowa wiedza dotycząca statusu zgodności środowiskowej obejmuje:

- wiedzę dotyczącą statusu zaplanowanej oceny zgodności,
- wiedzę dotyczącą zidentyfikowanych niezgodności (potencjalnych niezgodności),
- wiedzę dotyczącą statusu działań dostosowawczych,
- wiedzę dotyczącą statusu usunięcia niezgodności (potencjalnych niezgodności).

Wprowadzenie do projektu normy ISO 14001:2015 wymogu rozumienia swojego statusu zgodności środowiskowej ma na celu wzmocnienie zaufania do SZŚ opartego na ISO 14001 ze strony środowiskowych agencji rządowych oraz innych zainteresowanych stron jako do skutecznego narzędzia zapewniającego wdrażanie środowiskowego ustawodawstwa.

III. Podejście auditorów zewnętrznych

Zgodnie z podejściem nowej normy ISO 14001:2015 auditorzy zewnętrzni podczas auditów certyfikacyjnych powinni nie tyle pytać o to, czy organizacja jest zgodna z wymaganiami prawnymi (takie pytanie wymusza świadome lub nieświadome ukrywanie niezgodności), ile bardziej dociekać, czy organizacja zna i rozumie swój status zgodności środowiskowej?

Powyższego pytania nie da się „zbyć” prostym „Tak”, wymaga ono zademonstrowania ze strony auditowanego stosowanych przez organizację narzędzi do prowadzenia procesu oceny zgodności oraz przytoczenia konkretnych dowodów na potwierdzenie tezy o aktualnym statusie zgodności środowiskowej.

Poniżej przedstawiamy zestaw dalszych możliwych pytań auditorów zewnętrznych odnośnie realizowanego przez organizację procesu oceny zgodności.

Tab. 1
Możliwe pytania auditorów zewnętrznych dotyczące procesu oceny zgodności

Etap	Możliwe pytania auditorów zewnętrznych
Planowanie oceny zgodności	<ul style="list-style-type: none">- W jaki sposób planuje się wykonanie oceny zgodności?- Jak często wykonuje się ocenę zgodności?- Czy ocena zgodności obejmuje cały zakres systemu?- Czy ocena zgodności obejmuje wszystkie wymagania organizacji?- Jakie stosuje się metody i narzędzia do oceny zgodności?- W jaki sposób zapewnia się kompetencje osób wykonujących ocenę?- W jaki sposób zapewnia się udział pracowników w ocenie zgodności?
Wykonywanie oceny zgodności	<ul style="list-style-type: none">- Czy i jak wykonuje się terenowe inspekcje i obserwacje?- Jak dokumentowana jest ocena zgodności?- Czy ocena zgodności opiera się na obiektywnych dowodach?- W jaki sposób wykorzystuje się zapisy środowiskowe?- W jaki sposób wykorzystuje się dane z monitorowania środowiskowego?- W jaki sposób zapewnia się poprawność i integralność oceny zgodności?
Podejmowanie działań dostosowawczych	<ul style="list-style-type: none">- Czy i jak organizacja identyfikuje niezgodności prawne?- Jak szybko podejmowane są działania przywracające zgodność?- Czy i w jaki sposób podejmowane są działania korygujące?- W jaki sposób organizacja zarządza ryzykiem braku zgodności?- Czy i w jaki sposób identyfikuje się potencjalne niezgodności?
Sprawdzanie statusu zgodności	<ul style="list-style-type: none">- W jaki sposób organizacja sprawdza swój status zgodności?- Jak nadzoruje się cały proces oceny zgodności?- W jaki sposób nadzoruje się niezgodności i potencjalne niezgodności?- W jaki sposób monitoruje się status działań dostosowawczych?- W jaki sposób dokumentuje się usunięcie niezgodności?

Zmiana podejścia do niezgodności prawnych

Na szczególną uwagę zasługuje prawdopodobna zmiana podejścia auditorów zewnętrznych do niezgodności prawnych, na które mogą się oni natknąć podczas wykonywania auditów certyfikacyjnych lub nadzorczych na zgodność z nową normą ISO 14001:2015.

Obecnie większość jednostek certyfikacyjnych, jak również jednostki akredytacyjne, stoi na twardym stanowisku, iż organizacja nie może posiadać żadnych środowiskowych niezgodności prawnych podczas auditu zewnętrznego, w przeciwnym razie naraża się ona na zawieszenie decyzji o przyznaniu lub podtrzymaniu certyfikatu do czasu przekazania obiektywnego dowodu usunięcia niezgodności. Zgodnie z wytycznymi stosowanymi przez te jednostki, certyfikat może być wyjątkowo przyznany tylko w przypadku posiadania przez organizację udokumentowanego porozumienia z władzami środowiskowymi, dotyczącego planu osiągnięcia pełnej zgodności.²

Powyższe twarde stanowisko jest przyczyną częstego „ukrywania niezgodności prawnych” na auditach certyfikacyjnych, i to zarówno ze strony auditowanych, jak i auditorów. W przypadku natknięcia się na niezgodność prawną auditor zewnętrzny nie ma bowiem dzisiaj innej możliwości kwalifikacji takiego stanu, jak odnotowanie niezgodności systemowej, skutkującej odmową lub zawieszeniem certyfikatu.

Wejście w życie nowej normy ISO 14001:2015 powinno spowodować zmianę powyższego podejścia. Organizacje nie powinny obawiać się identyfikowania w ramach swojego SZŚ niezgodności z wymaganiami prawnymi, gdyż są one naturalną konsekwencją często zmieniającego się prawa środowiskowego oraz problemów związanych z jego stosowaniem. Wiedza o niezgodnościach prawnych powinna być traktowana jako szansa do szybszego wdrażania niezbędnych działań oraz do efektywnego rozwoju systemu zarządzania środowiskiem.

Ujmując rzecz praktycznie, jeśli auditor zewnętrzny natknie się podczas auditu na niezgodność prawną zidentyfikowaną wcześniej przez organizację oraz nadzorowaną w sposób opisany w niniejszym raporcie, to nie powinno to być przeszkodą do nadania lub podtrzymania certyfikatu na zgodność SZŚ z normą ISO 14001. Wręcz przeciwnie – powinno to stanowić dowód poprawnie funkcjonującego procesu oceny zgodności oraz właściwe rozumiane przez organizację statusu zgodności środowiskowej.

Z drugiej strony, jeśli auditor zewnętrzny natknie się podczas auditu na niezgodność prawną niezidentyfikowaną wcześniej przez organizację, albo w stosunku do której nie były podejmowane wystarczające działania dostosowawcze, to będzie to dowód nieefektywnie prowadzonego procesu oceny zgodności, skutkujący zawieszeniem certyfikatu.

² EA-7/04 – Zgodność z prawem jako część akredytowanej certyfikacji w odniesieniu do ISO 14001:2004, kwiecień 2010, wyd. 2, str. 12.

Załącznik: Narzędzia portalu wymagania-prawne.pl

Ocenie auditorów zewnętrznych w ramach nowej normy ISO 14001:2015 podlegać będzie to, jakimi narzędziami dysponuje organizacja w celu utrzymania wiedzy o statusie swojej zgodności środowiskowej oraz czy narzędzia te są wykorzystywane efektywnie. Stosowane narzędzia powinny zapewniać gromadzenie kompleksowej wiedzy w ramach prowadzonego procesu oceny zgodności.

Powyższe podejście towarzyszyło również twórcom portalu www.wymagania-prawne.pl, który został zaprojektowany w taki sposób, aby dostarczyć użytkownikom efektywnych narzędzi do realizacji procesu oceny zgodności. Narzędzia te są zgromadzone w dziale „Ocena zgodności”, składającym się z trzech poddziałów:

1. Program ocen zgodności.
2. Program auditów zgodności.
3. Rejestr niezgodności.

Dodać trzeba, iż portal dostarcza nie tylko samych narzędzi, ale również treść ocenianych wymagań prawnych, która jest na bieżąco aktualizowana przez redakcję portalu. Korzystanie z portalu składa się z dwóch głównych procesów:

Proces identyfikacji wymagań

Proces oceny zgodności

W ramach procesu identyfikacji wymagań każde wymaganie prawne opublikowane na portalu można dodać do „Mojej listy”, łącząc je również z aspektami środowiskowymi oraz obiektami danej organizacji. Do listy tej użytkownik może ponadto dodać wymagania własne np. zezwolenia, procedury, plany monitorowania itp. Powstała w ten sposób indywidualna lista wymagań prawnych i innych organizacji stanowi aktywną bazę, podlegającą następnie procesowi oceny zgodności.

Narzędzia portalu są dostosowane do nowej normy ISO 14001:2015, zapewniając kompleksowe zarządzanie całym procesem oceny zgodności:

- etapem planowania oceny zgodności,
- etapem wykonywania oceny zgodności,
- etapem podejmowania działań dostosowawczych,
- etapem sprawdzania statusu zgodności.

Etap 1. Planowanie oceny zgodności

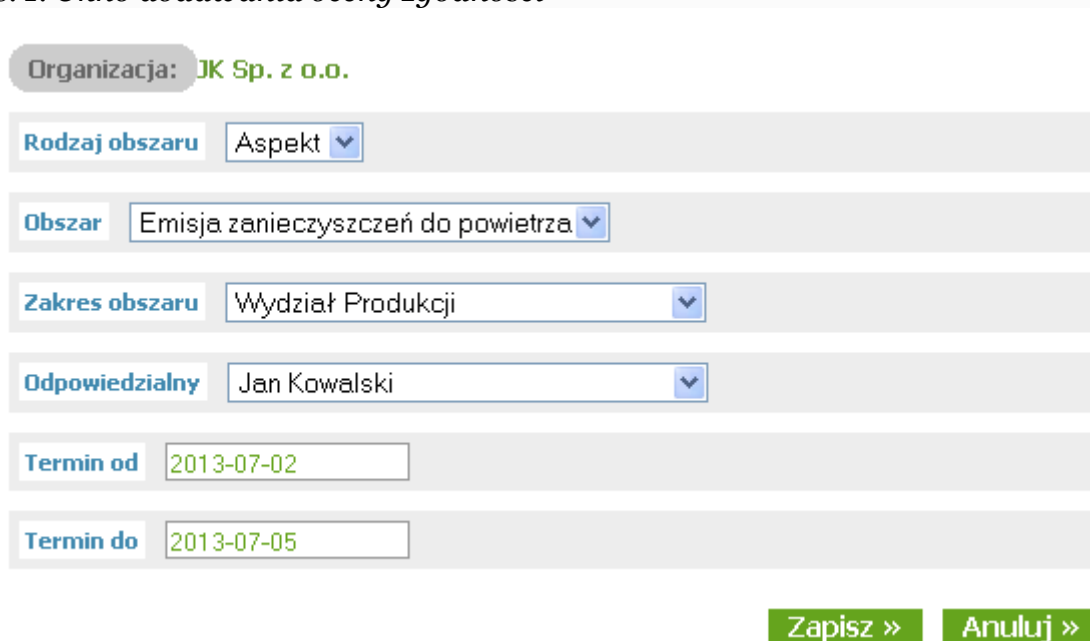
Planowanie oceny zgodności poprzez portal www.wymagania-prawne.pl polega na dodawaniu nowych pozycji do rocznego programu ocen zgodności lub rocznego programu auditów zgodności. Użytkownik zarządzający planowaniem (Administrator zgodności lub Pełnomocnik ds. Systemów Zarządzania) może wybrać jeden z tych programów w zależności od tego, czy oceniającym ma być osoba odpowiedzialna za dany obszar, czy niezależny auditor wewnętrzny.

Dodając nową pozycję do programu ocen / auditów zgodności ustala się:

- zakres obszaru podlegający ocenie / auditowi,
- osobę odpowiedzialną / skład auditorów,
- termin na wykonanie oceny / auditu.

Funkcja dodawania jest bardzo prosta, wystarczy wybrać właściwe odpowiedzi w oknie dodawania. Umożliwia to szybkie zaplanowanie oceny zgodności w sposób dostosowany do potrzeb użytkownika. Przede wszystkim użytkownik może dobrać odpowiednią metodę (samocena lub audit wewnętrzny) oraz częstotliwość oceny w stosunku do poszczególnych zakresów swojej działalności.

Rys. 1. Okno dodawania oceny zgodności

Organizacja: JK Sp. z o.o.

Rodzaj obszaru: Aspekt

Obszar: Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Zakres obszaru: Wydział Produkcji

Odpowiedzialny: Jan Kowalski

Termin od: 2013-07-02

Termin do: 2013-07-05

Zapisz » Anuluj »

Powyższa elastyczność umożliwia jednoczesne zaplanowanie:

- kompleksowej oceny zgodności dla całej organizacji,
- rocznych auditów zgodności, dotyczących konkretnych lokalizacji, jednostek organizacyjnych **lub procesów organizacji,**
- przekrojowego auditu zgodności, dotyczącego wymagań związanych z konkretnym aspektem środowiskowym.

Dzięki tym rozwiązaniom niektóre obszary można oceniać częściej oraz bardziej dokładnie w zależności od ich znaczenia dla organizacji, stopnia uregulowania prawnego lub od wyników poprzednich ocen. Powyższe podejście wychodzi również naprzeciw zaleceniom zawartym w Aneksie do projektu normy ISO 14001:2015, zgodnie z którym ocena zgodności powinna obejmować także terenowe inspekcje i obserwacje.

Etap 2. Wykonywanie oceny zgodności

Wypełnianie formularzy oceny zgodności

Dodanie nowej oceny do programu powoduje automatyczne wygenerowanie formularza oceny zgodności (w przypadku auditu formularze generują się wraz z utworzeniem planu auditu przez audytora wiodącego). Formularz ten został tak zaprojektowany, żeby jak najbardziej uprościć pracę osobom, które go wypełniają. Najlepiej wypełnić go bezpośrednio poprzez internet, gdyż wówczas uzyskuje się dostęp do podpowiedzi umieszczonych na portalu, a także zaoszczędza się czas. W razie takiej potrzeby (np. brak dostępu do internetu w auditowanej lokalizacji) formularz można wydrukować i wypełnić ręcznie.

W stosunku do każdego wymagania prawnego (lub innego) umieszczonego na formularzu użytkownik wypełniający powinien:

- zaznaczyć jedno z dostępnych pól:
 - Z - oznacza zgodność,
 - N - oznacza niezgodność,
 - PN - oznacza potencjalną niezgodność,
- oraz uzasadnić swoją ocenę wypełniając pole „opis”.

Rys. 2. Przykład wypełnionego formularza oceny zgodności

Organizacja: Przedsiębiorstwo Produkcyjne

Nr formularza	FA-2.1/2011
Rodzaj obszaru	Komórka organizacyjna
Obszar	proces montażu
Zakres obszaru	emisja gazów i pyłów z instalacji spawania
Auditor	Jacek Korzeniewski
Auditowany	Auditor 2
Termin	od 2011-05-25 do 2011-05-25

Instrukcja wypełniania formularza:

- Dla każdego wymagania kliknij jedno z pól: Z – zgodność, N – niezgodność, PN – potencjalna niezgodność oraz uzasadnij swój wybór w polu „Opis”.
- W przypadku zaznaczenia: N – niezgodność lub PN – potencjalna niezgodność, kliknij dodatkowo przycisk „Dodaj” w celu dodania karty niezgodności.
- Po wypełnieniu wszystkich pozycji kliknij przycisk „Zapisz” oraz „Zakończ” na dole formularza.

UWAGA! Aby nie utracić wprowadzonych danych kliknij przycisk „Zapisz” na dole formularza:

- zawsze przed dodaniem karty niezgodności,
- w przypadku konieczności przerwania wypełniania formularza.

Wymagania		Ocena zgodności			Karta niezgodności			
PR	IN	nazwa	Z	N		PN	opis	dowody / uwagi
Wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, Instalacje i urządzenia								
×		Zgłoszenie instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia	×			Instalacja spawania została zgłoszona do starostwa	Dowód - pismo z dnia 12.01.2009 r.	
Wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, Środki finansowo-prawne, Pobór wody, Odprowadzanie ścieków, Gospodarowanie odpadami								
×		Ponoszenie opłat za korzystanie ze środowiska	×			Emisja ze spawania jest ujęta w sprawozdaniach opłat za korzystanie ze środowiska.	Sprawozdanie opłat za korzystanie ze środowiska za II półrocze 2010 r.	

PR - prawne | IN - inne | Z - zgodność | N - niezgodność | PN - potencjalna niezgodność

Każde wymaganie umieszczone na formularzu jest podlinkowane. Dzięki temu użytkownik wypełniający formularz może wejść w interesujące go wymaganie i zapoznać się z jego treścią. Po kliknięciu wymaganie otwiera się w osobnym oknie przeglądarki internetowej, w związku z tym w każdej chwili można powrócić do wypełniania formularza. W ten sposób użytkownik może szybko uzyskać następujące odpowiedzi:

- szczegółowy opis wymagania,
- zestaw pytań kontrolnych,
- tabelę zmian wymagania,
- dostęp do powiązanych aktów prawnych,
- dostęp do powiązanych druków,
- dostęp do powiązanych definicji,
- dostęp do powiązanych wymagań własnych (np. pozwoleń, instrukcji).

Ponadto osoba wypełniająca formularz może wypełnić dodatkowe pole „dowody / uwagi”, w którym może przytoczyć konkretne zapisy potwierdzające dokonaną ocenę (dowody zgodności lub niezgodności) lub wpisać uwagi wymagające dalszych badań. Powyższe podejście wychodzi naprzeciw zaleceniom zawartym w Aneksie do projektu normy ISO 14001:2015, zgodnie z którym ocena zgodności powinna obejmować także przegląd zapisów, w tym porównanie rezultatów monitorowania z wymaganiami prawnymi.

Dodać trzeba, iż użytkownik wykonujący ocenę zgodności może uzyskać prosty dostęp do wyników monitorowania dzięki ich wcześniejszemu podpięciu przez Administratora zgodności do listy wymagań własnych organizacji.

Monitorowanie statusu zaplanowanej oceny zgodności

Poszczególni użytkownicy konta na portalu www.wymagania-prawne.pl mogą sprawdzać aktualny status zaplanowanych ocen / auditów zgodności w ostatniej kolumnie rocznych programów. Auditor wiodący oraz pozostali auditorzy mogą dodatkowo sprawdzać status wypełnienia poszczególnych formularzy w ostatniej kolumnie planu auditu.

Są to następujące statusy:

- nie rozpoczęty,
- nie zakończony,
- zakończony,
- zaakceptowany,
- zatwierdzony.

Dzięki tym rozwiązaniom poszczególni uczestnicy procesu oceny zgodności mogą kontrolować, na jakim etapie znajdują się ich oceny / audyty zgodności oraz czy mają jakieś zadania do wykonania np. auditor wiodący (zaznaczony w tabeli na czerwono) ma obowiązek utworzenia planu auditu.

Rys. 3. Program auditów zgodności zawierający statusy poszczególnych auditów

Organizacja: Przedsiębiorstwo Produkcyjne Rok: 2011 POMOC

Lp.	Obszar	Audytorzy	Auditowani	Termin		Plan auditu	Raport	Status
				od	do			
1	wprowadzanie do obrotu produktów w opakowaniach	Jacek Korzeniewski Audytor 1	Audytor 3 Audytor 4	2011-05-25	2011-05-25	Zobacz »	RA-1/2011	Zatwierdzony
2	proces montażu	Jacek Korzeniewski Audytor 3 Audytor 4	Audytor 2	2011-05-25	2011-05-25	Zobacz »	RA-2/2011	Zatwierdzony
3	proces zakupów	Jacek Korzeniewski Audytor 5	Jacek Korzeniewski	2011-06-06	2011-06-06	Zobacz »	-	Nie rozpoczęty
4	emisja gazów i pyłów z energetycznego spalania gazu	Audytor 5	Jacek Korzeniewski	2011-06-08	2011-06-30	Zobacz »	RA-7/2011	Zatwierdzony
5	proces malowania elementów	Jacek Korzeniewski Audytor 5	Jacek Korzeniewski	2011-06-14	2011-06-23	Zobacz »	-	Nie rozpoczęty
6	emisja gazów i pyłów z energetycznego spalania gazu	Jacek Korzeniewski	Audytor 5	2011-06-10	2011-06-10	Zobacz »	-	Nie rozpoczęty

drukuj Edytuj » Usuń » Dodaj »

Każdy formularz podlega takiemu samemu cyklowi życia dokumentu, a mianowicie po zakończeniu wypełniania podlega sprawdzeniu przez Administratora zgodności, a następnie ostatecznemu zatwierdzeniu przez Pełnomocnika ds. Systemów Zarządzania. Zaplanowane oceny / audyty zgodności są monitorowane pod względem:

- terminowości wykonania,
- jakości wypełnienia formularzy.

W przypadku zastrzeżeń co do jakości wypełnienia formularza osoba sprawdzająca może go nie zaakceptować, co powoduje powrót do statusu „nie zakończony” oraz obowiązek poprawy formularza przez osobę wypełniającą. Zaakceptowane formularze są zatwierdzane przez Pełnomocnika ds. Systemów Zarządzania, który ma podobne uprawnienia, jak osoba sprawdzająca. Po zatwierdzeniu tworzy się raport oceny / auditu zgodności, który jest archiwizowany w programie ocen / auditów zgodności.

Powyższe rozwiązania pozwalają na monitorowanie całego procesu przez osoby posiadające niezbędne kompetencje oraz uprawnienia do zatwierdzania wyników przeprowadzonych ocen / auditów zgodności przy jednoczesnym zachowaniu indywidualnej oceny i kreatywności osób wypełniających formularze.

Etap 3. Podejmowanie działań dostosowawczych

Portal www.wymagania-prawne.pl zawiera narzędzia do kompleksowego monitorowania statusu zgodności środowiskowej. Dlatego zgodnie z podejściem projektu normy ISO 14001:2015 funkcjonalności portalu nie kończą się na formalnym wykonaniu okresowej oceny zgodności, ale obejmują również etap zaplanowania działań dostosowawczych w stosunku do zidentyfikowanych niezgodności lub potencjalnych niezgodności.

W przypadku identyfikacji niezgodności lub potencjalnej niezgodności podczas wypełniania formularza oceny / auditu zgodności powstaje obowiązek dodania karty niezgodności. Osoba wypełniająca formularz zostanie powiadomiona o tym obowiązku w momencie zaznaczenia N (niezgodność) lub PN (potencjalna niezgodność) przy danym wymaganiu. Wówczas w ostatniej kolumnie formularza pojawi się przycisk „dodaj”, który uruchamia okno dodawania karty niezgodności dla danego wymagania.

Dodając kartę niezgodności należy:

1. opisać przyczyny niezgodności,
2. dodać minimum jedno z następujących działań dostosowawczych:
 - naprawcze,
 - korygujące,
 - zapobiegawcze.

Rys. 4. Okno dodawania karty niezgodności

Rodzaj działania	Nazwa	Odpowiedzialny	Termin	Uwagi
Naprawcze		Auditor 1	0000-00-00	

W stosunku do każdej zidentyfikowanej niezgodności można więc zaplanować zarówno działania mające na celu przywrócenie zgodności (naprawcze), jak i działania mające na celu usunięcie przyczyn niezgodności (korygujące), aby wyeliminować w przyszłości ponowne jej wystąpienie. Ponadto można zaplanować działania zapobiegawcze, mające na celu niedopuszczenie do powstania potencjalnej niezgodności.

Każde dodane działanie powinno zawierać:

- wybór rodzaju działania,
- nazwę działania,
- wskazanie osoby odpowiedzialnej spośród użytkowników konta,
- termin.

Karty niezgodności (potencjalnych niezgodności) są sprawdzane i zatwierdzane wraz z formularzem oceny (audytu) zgodności. W razie jakichkolwiek zastrzeżeń w stosunku do treści karty, w tym do zaproponowanych działań dostosowawczych, istnieje możliwość jej usunięcia oraz ponownego wypełnienia zgodnie ze wskazówkami osoby sprawdzającej lub zatwierdzającej.

Etap 4. Sprawdzanie statusu zgodności

Monitorowanie statusu działań dostosowawczych

Niezgodności oraz potencjalne niezgodności zidentyfikowane w trakcie wykonywania ocen (auditów) zgodności są następnie monitorowane poprzez rejestr niezgodności, z którego można wejść w każdą kartę niezgodności oraz sprawdzić status realizacji zaplanowanych działań dostosowawczych.

Zaproponowane działania znajdują się w punkcie III karty niezgodności. Ostatnia kolumna „Status działania / Uwagi” służy do komunikowania stopnia realizacji poszczególnych działań oraz do zgłaszania ewentualnych uwag. Treść tej kolumny może być uzupełniana zarówno przez osoby odpowiedzialne za wykonanie działań, jak i przez osoby pełniące nadzór nad procesem oceny zgodności.

Rys. 5. Przykład wypełnionej karty niezgodności ze statusem zaplanowanych działań

III. Proponowane działania

Lp.	N	K	Z	Nazwa działania	Odpowiedzialny	Termin	Status działania / Uwagi
1.		×		Dostosować oprogramowanie w celu oznaczania rynku, na jaki wprowadza się opakowania (polski, zagranica)	Auditor 4	2011-06-15	Wdrożono zmianę oprogramowania w dniu 2011-06-10
2.		×		Przeszkolić pracowników ze zmiany w ewidencji opakowań	Auditor 4	2011-06-15	Szkolenie wykonane w dniu 2011-06-14

N - naprawcze | K - korygujące | Z - zapobiegawcze

Dzięki powyższej funkcjonalności można monitorować status działań dostosowawczych, począwszy od ich zaplanowania, a skończywszy na ich skutecznym wdrożeniu. W razie takiej potrzeby każdą kartę niezgodności można wydrukować z systemu wraz z opisem aktualnego statusu zaplanowanych działań. Powyższe zapisy będą stanowić dowód na podejmowanie niezbędnych działań w stosunku do zidentyfikowanych niezgodności oraz potencjalnych niezgodności.

Zmiana statusu niezgodności

Wszystkie karty niezgodności przechodzą automatycznie do rejestru niezgodności, gdzie są przechowywane chronologicznie w zależności od daty zgłoszenia. Każda niezgodność jest opisana w rejestrze według następujących pozycji:

- data zgłoszenia,
- obszar i zakres obszaru wystąpienia niezgodności,
- podlinkowane wymaganie, którego dotyczy niezgodność,
- opis niezgodności / potencjalnej niezgodności,
- podlinkowana karta niezgodności,
- status niezgodności.

Rys. 6. Rejestr niezgodności zawierający statusy poszczególnych niezgodności

Lp.	Data zgłoszenia	Obszar	Zakres obszaru	Wymagania			Nie zgodność				
				PR	IN	nazwa	N	PN	opis	karta	status
1	2011-05-25	proces montażu	wytwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne	×		Przekazywanie odpadów do zagospodarowania uprawnionym posiadaczom odpadów		×	Nie wiadomo, czy odpady są przekazywane uprawnionym odbiorcom odpadów	KN-4/2011	Usunięta
2	2011-05-25	wprowadzanie do obrotu produktów w opakowaniach	proces pakowania i transportu	×		Złożenie rocznego sprawozdania o masie wywiezionych za granicę opakowań (OPAK-3)		×	Przedkładane sprawozdania OPAK-3 mogą zawierać błędy dotyczące masy opakowań produktów wysyłanych za granicę	KN-3/2011	Usunięta
3	2011-05-25	wprowadzanie do obrotu produktów w opakowaniach	proces zakupów	×		Zapewnienie przestrzegania wymagań ochrony środowiska		×	Nie przeszkolono pracownika odpowiedzialnego za zakupy opakowań z wymagań ochrony środowiska	KN-2/2011	W trakcie usuwania
4	2011-05-25	wprowadzanie do obrotu produktów w opakowaniach	proces zakupów	×		Stosowanie opakowań spełniających wymagania w zakresie dopuszczalnej zawartości metali ciężkich		×	Brak przedstawionych badań laboratoryjnych kupowanych opakowań na zawartość metali ciężkich w opakowaniach	KN-1/2011	W trakcie usuwania

PR - prawne | IN - inne | N - niezgodność | PN - potencjalna niezgodność

W momencie pojawienia się w rejestrze każda niezgodność otrzymuje status „W trakcie usuwania”. W przypadku stwierdzenia, iż wdrożone działania dostosowawcze przyniosły pozytywny skutek, można zmienić status niezgodności na „Usunięta”. Uprawnienie to przysługuje Administratorowi zgodności oraz Pełnomocnikowi ds. Systemów Zarządzania. Istnieje również możliwość przefiltrowania rejestru według statusu niezgodności. Powyższe zapisy będą stanowić dowód na utrzymywanie przez organizację wiedzy na temat własnego statusu zgodności środowiskowej.

Podsumowanie

Według projektu nowej normy ISO 14001:2015 organizacja powinna w każdym czasie potrafić wykazać status swojej zgodności środowiskowej łącznie ze statusem zidentyfikowanych niezgodności oraz potencjalnych niezgodności. Portal www.wymagania-prawne.pl dostarcza inteligentne narzędzia, które można wykorzystać do prowadzenia procesu oceny zgodności z uwzględnieniem powyższych wymagań.

W szczególności korzystanie z portalu umożliwia:

- zaplanowanie oceny zgodności z doбором odpowiedniej metody oraz częstotliwości w stosunku do różnych zakresów działalności organizacji,
- włączenie do oceny zgodności osób „spoza biura pełnomocnika” (np. auditorów wewnętrznych),
- sprawowanie nadzoru przez pełnomocnika lub biuro ochrony środowiska nad procesem oceny zgodności,
- identyfikowanie niezgodności i potencjalnych niezgodności oraz planowanie działań dostosowawczych,
- monitorowanie realizacji działań dostosowawczych oraz utrzymywanie dowodów aktualnego statusu zgodności środowiskowej.

Pełne wykorzystanie powyższych narzędzi umożliwi włączenie w proces oceny zgodności szerszego grona pracowników, co przyczyni się do wykształcenia „organizacji uczącej się” na własnych błędach oraz rozumiejącej swój status zgodności na różnych poziomach zarządzania. Ważne jest, aby organizacja nie tylko dysponowała odpowiednimi narzędziami procesu oceny zgodności, ale żeby również zapewniała korzystanie z tych narzędzi przez kompetentne osoby, potrafiące identyfikować obecne i potencjalne niezgodności oraz inicjować odpowiednie działania w celu ich usunięcia.

W przypadku chęci otrzymania dalszych informacji dotyczących wykorzystania portalu, w tym przedstawienia oferty wykupu dostępu do narzędzi portalu oraz powiązanych usług wdrożeniowych i szkoleniowych, prosimy o kontakt z Jackiem Korzeniewskim pod telefonem 502-504-691 lub e-mailem na adres j.korzeniewski@wymagania-prawne.pl.